

Міністерство освіти і науки України
Харківський державний автотранспортний коледж

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В.П. Сударь

22 » 03 2019

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З ПРЕДМЕТУ «УКРАЇНСЬКА МОВА»
ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ
ЗА КУРС БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Розглянуто та схвалено
на засіданні циклової комісії
мов та літератур
протокол від 21 березня 2019 № 8

Розглянуто та схвалено
на засіданні методичної ради ХДАК
протокол від 22 березня 2019 № 5

Харків
2019

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є диктант.

Перевірці підлягають уміння: правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Тексти диктантів для проведення екзамену відображають розвиток сучасної української мови, історію, звичаві і традиції нашого народу, здобутки кращих представників людства у царині науки, освіти, культури, а також розмаїтий світ природи. Диктанти дібрані із художніх творів української класичної літератури, науково-публіцистичних статей відомих діячів науки і культури, журналістів. Тексти відповідають таким вимогам: змістовно цілісний, логічно завершений, ідейно навантажений уривок твору, зрозумілий і доступний.

Лінгвістичне наповнення текстів відповідає вимогам навчальної програми з дисципліни «Українська мова». Вони включають вивчені орфограми й пунктограми у різних синтаксичних конструкціях (у простих, ускладнених і складних реченнях), при прямій мові тощо.

Тексти лексично багаті, але не перенасичені архаїзмами, неологізмами, діалектизмами, що могло б утруднювати їх сприйняття слухачами.

При написанні диктанту абітурієнти повинні знати:

- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову.

Абітурієнти повинні вміти:

- дотримуватися норм українського правопису;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

№	Тема
	I. Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки.
1	Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж . Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова та позначення на письмі.
2	Вимова приголосних звуків та їх позначення на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування у-в, і-й . Орфограма. Орфографічна помилка.
3	Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
4	Написання слів іншомовного походження.
	II. Будова слова, словотвір і орфографія Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.
5	Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, при- .
6	Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
7	Правопис складних і складноскорочених слів.
	Лексикологія і фразеологія. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів.
8	Синоніми, антоніми, омоніми. Загальноновживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми. Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.
	III. Морфологія і орфографія Поняття про самостійні та службові частини мови.
9	Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви. Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.
10	Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична

	<p>роль. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.</p>
11	<p>Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості, складні та складені. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.</p>
12	<p>Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників. Правопис займенників.</p>
13	<p>Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (доконаний, недоконаний). Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I та II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи утворення дієслів. Правопис дієслів.</p>
14	<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Правопис дієприкметників. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.</p>
15	<p>Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.</p>
16	<p>Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо. Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток бо, но, то, от, таки. Не з різними частинами мови. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.</p>

17	<p>IV. Синтаксис і пунктуація</p> <p>Словосполучення. Будова і типи словосполучення за способом вираження головного слова.</p>
18	<p>Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складений; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.</p> <p>Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.</p>
19	<p>Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.</p> <p>Тире в неповних реченнях.</p>
20	<p>Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах реченнях.</p> <p>Однорідні й неоднорідні означення.</p> <p>Розділові знаки при однорідних членах реченнях.</p>
	<p>Звертання і вставні слова (словосполучення, речення).</p> <p>Розділові знаки про них.</p>
	<p>Відокремлені другорядні члени речення (у тому числі уточнюючі).</p> <p>Розділові знаки при відокремлених членах речення.</p>
	<p>Складне речення, його типи. Складносурядне речення. Складнопірядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види пірядних речень.</p> <p>Складне речення з кількома пірядними.</p>
	<p>Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях.</p> <p>Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.</p> <p>Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.</p> <p>Розділові знаки в ньому.</p>
	<p>Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог.</p> <p>Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.</p>
	<p>V. Відомості про мовлення</p> <p>Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресат і адресант мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки.</p>
	<p>Етика спілкування й етикет.</p>
	<p>Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.</p> <p>Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.</p> <p>Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.</p>

Критерії оцінювання диктанту

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

Для проведення вступних випробувань у формі диктанту використовується текст, обсягом від 180 до 190 слів за 12-ти бальною шкалою оцінювання.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою;
- помилка на одне правило, але в різних словах, вважається різними помилками;
- розрізняють грубі й негрубі помилки, тобто такі, які не мають істотного значення для характеристики грамотності.

Під час підрахування помилок дві негрубі вважають за одну грубу.

До негрубих відносять такі помилки:

- у винятках усіх правил;
- у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;
- у випадках, що вимагає розрізнення *не і ні* (у сполученнях: *не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...*);
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;
- у заміні українських букв російськими.

За наявності в диктанті більше п'яти поправок оцінка знижується на бал

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше	7	4
2	13-14	8	3
3	11-12	9	1+1 (негруба)
4	9-10	10	1
5	7-8	11	1 (негруба)
6	5-6	12	0

Список рекомендованої літератури:

1. Глазова О.П., Кузнецов Ю.В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2005.
2. Глазова О.П., Кузнецов Ю.В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2006.
3. Передрій Г.Р., Скуратівський Л.В., Шелехова Г.Т., Остаф Я.І. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Освіта, 2003.
4. Олійник О.Б. Українська мова: Підруч. для 8 кл. серед. шк. – К.: Вікторія, 2004.
5. Шелехова Г.Т., Остаф Я.І., Скуратівський Л.В. Рідна мова: Підруч. для 9 кл. – К.: Освіта, 2002.